

Jakter nye spor etter «Kielland»-ulykken

GRANSKING: Filloversvikens er full gang med å gå gjennom granskingen av «Kielland»-ulykken. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

«Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag fra «Kielland»-plattformen på Stovring.

Opplysningsvesenets er nylig på etablering av det som var det horisontale staget mellom B- og K-stag på «Kielland»-plattformen. © J. L. Lian

Et stykke på filloversnets magasin på Stovring fremmer resten av «Kielland»-ulykken. © J. L. Lian

Tor Gunnar Tollaksen
 er granskingskomiteens leder.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

er tre menn med tre ulike grunnoppfatninger om hva som skjedde den fatale kvelden 27. mars i 1980 da «Kielland»-plattformen tippet rundt i Nordsjøen. 123 mennesker mistet livet, 89 overlevde i norgeshistoriens største industriulykke.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

Allevende år granskingskomiteens leder, leder for den såkalte D-3-staget, som var for Bjørn Lian fikk ansvar for staget i «Kielland»-ulykken i 1980. Han jobbet da i Statoil.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som filloversnets magasin på Stovring har oppbevart. Det er også lokale «kielland»-eksperter som vil få komme inn i filloversnets magasin på Stovring hvor avkappede stag fra «Kielland»-plattformen er oppbevart.

Av Tor Gunnar Tollaksen

De tre «Kielland»-eksperterne Bjørn Lian, Jim Rune Pettersson og Nils Gunnar Gundersen fikk nylig se på avkappede stag som oljemuseet oppbevarer. Mange av stagen fra «Kielland»-plattformen ble i en årrekke oppbevart ute på Dusavik-basen i Stavanger.

Det er avkappede rester av D-3-staget og en bit av D-E-staget som Oljemuseet oppbevarer. Det siste kunne Jim Rune Pettersson slå fast etter å ha målt diameteren på staget og sammenlignet med de ulike stagenes mål og bruddsteder. Dette er nå de eneste fysiske stadelene som er igjen etter «Kielland», sammen med en stadel som er utstilt på Oljemuseet i Stavanger.

Tre menn, tre teorier

- Serer. Dette er jo helt fantastisk. Se på de sveisene da, utbryter Nils Gunnar Gundersen når han går over sveisesømmen med hendene og fortsetter: - Her ser vi tydelig at det er maskinsveising. Men her, se her, dette er jo håndsveiset. Strålende utført håndverk, slår Gunnar Gundersen fast og mener franskmennene kunne sveising.

Lian, Pettersson og Gundersen er tre menn med tre ulike grunnoppfatninger om hva som skjedde den fatale kvelden 27. mars i 1980 da «Kielland»-plattformen tippet rundt i Nordsjøen. 123 mennesker mistet livet, 89 overlevde i norgeshistoriens største industriulykke.

Sivilingeniør Bjørn Lian fikk gjensyn med noen av stagen han undersøkte som oppnevnt metallurgisk ekspert etter «Kielland-ulykken» i 1980. Han jobbet da i Statoil

Møbelringen i Bjørnsen inviterer til stor
80 ÅRS JUBILEUMSFEIRING
 Kaffe og kaker til alle våre kunder!
 3000m² er fullstappet med knallgode jubileums tilbud, inspirasjon og mange overraskelser.
+20-80%* PÅ ALLE VARER
 *10% på Hædrebe, Woodstory og Vanneru. Gjelder ikke fast leverst.

og ble kontaktet av Torgeir Moan i granskingskommisjonen for å lede de materialtekniske undersøkelsene.

Konklusjonen arbeidsgruppen han ledet kom fram til at det var en sprekk som følge av dårlig sveising som utviklet seg ved hydrofonen i D-6-staget som førte til ulykken. Dette er den offisielle norske forklaringen på ulykken.

Mange har ikke slått seg til ro med den forklaringen.

Ble den slitt av?

Nils Gunnar Gundersens teori er godt kjent gjennom tidligere artikler i Aftenbladet. Han er hovedmannen bak teorien om at «Kielland» ble operert utenfor de designkriteriene som var grunnlaget for denne type flytende innretning.

Hans oppfatning er at det over tid må ha vært ekstra store belastninger av ankervairene, spesielt på D-leggen. Dette har igjen medført at det oppstod et annet spenningsbilde i den nedre delen av strukturen enn det plattformen var designet for og som resulterte i at D-søylen til slutt ble slitt av resten av plattformen. Allerede i et leserbrev i Aftenbladet i 1981 skrev Gundersen om denne teorien.

For tidligere nordsjødykker Jim Rune Pettersson, som også dykket på «Kielland» under det andre snuforsøket, er den offisielle konklusjonen en ligning som ikke helt går opp.

I Oljemuseets magasin opererer han med målebånd og lommelykt. De siste tre-fire årene har Pettersson jobbet fulltid med «Kielland»-saken. Han er også intervjuet i den store minnesamlingen som Universitetet i Stavanger har gitt ut med intervjuer av overlevende, pårørende, redningsarbeidere, dykkere, oljearbeidere, politikere, samfunnstopper, ledere og fagforeningstopper.

Pettersson har også laget sin egen «Kielland»-rapport om bakgrunnen for teorien han tar utgangspunkt i. Opp gjennom årene har han opparbeidet seg et bildearkiv på flere hundre bilder fra ulike delene av «Kielland»-plattformen. Ved å studere bilder mener han at det er mulig å vurdere hvordan de ulike bruddene har startet og om det dreier seg om tretthetsbrudd og avrivningsbrudd.

Flere tretthetsbrudd?

- Jeg mener det er helt klare indikasjoner på at det var flere tretthetsbrudd på «Kielland». Det som kan ha forårsaket ulykkesforløpet var at D-E-staget røyk av først, sier Pettersson som ikke utelukker at D-E-staget nesten var helt revet av før ulykken inntraff.

D-E-staget ble hentet opp fra havbunnen på Ekofisk-feltet etter ulykken og var løsrevet fra både D- og E-leggen. Pettersson utelukker ikke at det var dette staget som dykkere observerte gammel rust på ved dykking på havaristen etter ulykken.

Han mener at det ikke nødvendigvis er riktig, slik granskingskommisjonen slo fast, at bruddet som forårsaket katastrofen startet i det horisontale D-6-staget. Pettersson viser og forklarer hvordan bruddet i D-E-staget må ha startet.

- Men granskingskommisjonen vurderte vel de ulike stagenes?

- Nei, granskingskommisjonen var svært sparsommelig med informasjon om de andre stagenes. Først og fremst konsentrerte kommisjonen seg om D-6-staget og tonet ned oppmerksomheten rundt de andre stagenes og eventuelle bruddene, sier Pettersson. Allerede da granskingskommisjonen var ute i Åmøyfjorden for å se på D-leggen 31. mars 1980, ble det nemlig slått fast at ulykken med stor sannsynlighet skyldes tretthetsbrudd i D-6-staget, noe som var før Bjørn Lian fikk analysert stagenes i Statoils laboratorium på Forus.

Utelukker ikke flere brudd

Bjørn Lian understreker at kommisjonen ikke fant tegn til tretthetsbrudd i andre stagen D-6-staget og sier kommisjonene ikke hadde noen spesielle kommentarer til D-E-staget.

- Jeg har sett stagen før og er enig i at sveisene ser fine ut, men det hjelper oss ikke videre i arbeidet. Det kan godt være at det var flere tretthetsbrudd på «Kielland». Men ut fra datagrunnlaget vi brukte den gang, står jeg fast ved at det var bruddet i D-6 som var utslagsgivende, sier Lian.

- En av svakhetene til kommisjonens arbeid var at den mer eller mindre konkluderte allerede da den var ute og så på D-leggen første dag. Jeg var selv der ute på oppdrag for politiet og ga klart uttrykk for at jeg mente at bruddet så ut til å være et tretthetsbrudd, sier Nils Gunnar Gundersen og fortsetter:

- Det er ingen uenighet om at det var tretthetsbrudd i D-6-staget, men rekkefølgen på bruddene kan diskuteres. Vi kan ikke se bort fra at D-E staget også kan ha vært utsatt for tretthetsbrudd, vært revet av eller betydelig svekket på tidspunktet hvor ulykken skjedde. Jeg syns Pettersson har så gode argumenter at dette er noe som Riksrevisjonen bør se nærmere på, sier Gundersen.

Gundersen legger til at dersom det var brudd eller svakheter i D-E-staget, er det også med på å styrke teorien om at plattformen ble revet i stykker som følge av for mye belastning på ankervairene.

Den gutteaktige kriblingen hos Gundersen og Pettersson har ikke helt sluppet taket etter besøket, og sammen slår de fast:

- Her må vi tilbake, vi skulle gjerne ha snudd biten fra D-E-staget for å se den i sammenheng med bilder som er tatt av dette bruddstedet, sier de to.

- Bør spille med åpne kort

Riksrevisjonen kan ikke uttale seg stort om arbeidet som er i gang for å gå gjennom «Kielland»-saken. Så langt Aftenbladet kjenner til er det en arbeidsgruppe på fem-seks personer som jobber med saken.

Ut fra Riksrevisjonens egne opplysninger på organets nettsider, skal den ikke knytte til seg noen teknisk ekspertise, men bare gå gjennom dokumentasjon i saken, ser det ut til. Pressekontakt Siri Bentesrud Wingerei i Riksrevisjonens sier at saken er omfattet av såkalt utsatt offentlighet, og Riksrevisjonen kan derfor ikke uttale seg om undersøkelsen før den er levert til Stortinget. Dette gjelder både funn og hvordan undersøkelsen innrettes.

Odd Kristian Reme i «Kielland»-nettverket mener på sin side at Riksrevisjonen bør spille med litt mer åpne kort, i og med at saken har stor interesse i offentligheten og at mange direkte og indirekte involverte i «Kielland»-saken har forventninger til arbeidet som blir gjort.

- Vi håper at Riksrevisjonen gjør en så grundig jobb at det ikke er behov for ytterligere granskning etterpå. Men det blir et åpent spørsmål når de har levert rapporten om det blir naturlig å kreve en ytterligere granskning, sier han.

Reme mener absolutt at årsakssammenhenger og hvilke konsekvenser det hadde at den norske granskingskommisjonen falt ned på en en-faktor-forklaring for ulykken, bør vies oppmerksomhet.

- Bruddet i D-6-staget var den fundamentale forklaringen på ulykken fra granskingskommisjonens side. De la andre forklaringer til side og gikk dypt inn i at det var D-6-staget som røyk først. Dersom videre undersøkelser viser noe annet, vil det være oppsiktsvekkende.

- Hvis kommisjonens teori legges til grunn at det bare var D-6 som hadde en skade, hvordan kan det ha seg D-leggen falt av med bare skade i D-6-staget? Vi burde hatt

friske øyne til å se nærmere på dette. Gjerne utenforstående britiske eller tyske ingeniører som aldri har sett på saken før, for å få en avklaring om rekkefølgen av bruddene, sier Reme.